

Rad i odmor

Bog želi da marljivo radimo kako bismo pomogli izgraditi njegovo stvorenje, ali i da se odmaramo. Nudimo članak koji se koristi učenjem Ivana Pavla II. i svetog Josemarije o toj temi. Članak u seriji “Posvetimo svoj posao” (4).

10.07.2020.

"Čovjek treba imitirati Boga kako u radu tako i u odmoru, budući da je Bog sam radom i odmorom želio predstaviti svoju vlastitu stvaralačku aktivnost[1].

Te riječi Ivana Pavla II. odnose se na zapis o stvaranju, prvo "evanđelje rada"[2]. Nadahnuti pisac, nakon što je opisao kako je tijekom šest dana Bog stvorio nebesa, zemlju i sve u njoj, zaključuje: **"I sedmoga dana Bog dovrši svoje djelo koje učini. I počinu u sedmi dan od svega djela koje učini. I blagoslovi Bog sedmi dan i posveti, jer u taj dan počinu od svega djela svoga koje učini"**[3].

Od tada su ljudi pozvani da upotpune to božansko djelo svojim radom[4], ne zaboravljajući da su i oni stvorenja, plod Božje ljubavi i pozvani na potpuno zajedništvo s Njim. Od Boga posvećeni odmor na sedmi dan poprima duboko značenje za ljude. Kao odmor je i potreba, a prikladan je kao vrijeme za priznavanje Boga tvorcem i Gospodinom svega stvorenja i iščekivanje konačnog odmora i radosti uskrsnuća.

Život življen pod stalnim pritiskom rada, bez vremena za razmatranje, izvor iz kojeg sve stvari potječu i konačan cilja kojem sve stvari teže, može ljude "dovesti do zaborava da je Bog taj Stvoritelj o kojem sve ovisi"[5] i prema kojem je sve usmjereno.

Činjenje svega na Božju slavu, jedinstvo života, znači življenje s čvrstim temeljima i nadnaravnim značenjem i ciljem. To znači oslanjanje na božansko posinjenje dok radimo i pretvaranje našeg odmora u službu Bogu i drugim ljudima.

"U Djelu je sve sredstvo za postizanje svetosti: rad i odmor, život pobožnosti i radosti zajedničkog života, sreća i bol. Ukratko, svaki trenutak našeg života sadrži priliku za posvećivanje: u svim bismo

***stvarima trebali ljubiti i
ispunjavati Božju volju"***[6].

Mjesto rada i odmora

Rad je Božji dar i nastanak koji sam po sebi predstavlja poziv[7].

Činjenica da Bog poziva slobodno biće u bitak iz ljubavi, rezultira pozivom koji traži odgovor.

Posao je mjesto suočavanja Božje kreativne slobode i ljudske slobode, mjesto gdje smo pozvani uzvratiti, i to molitvom i kontemplacijom. Kada čovjek pronalazi Božju ruku u svemu stvorenom, posebno u drugima i u sebi, osjeća potrebu da sve napravi savršeno po Božjoj volji, tražeći na taj način svoje vlastito ispunjenje.

Božanski poziv na posao izvire iz srca Oca koji želi računati na suradnju svoje djece. Naš odgovor treba bit jednostavan i nalik na dječju iskrenost, započet iz ljubavi,

ne iz samožive inicijative koja traži vlastitu slavu.

Sv. Josemaria je upotrebljavao slikovite prikaze koji se mogu primijeniti na naš posao. Maleni dječak pomaže grupi ribara koji bacaju mreže. Uhvatio je dio mreže svojim ***"tankim rukama i započeo nespretno povlačiti mrežu. Grubi,iskusni ribari osjetili su mekoću svog srce kad su dopustili da im se maleni dječak pridruži, makar im je više odmagao nego koristio"***[8].

Bog dobro poznaje svoja stvorenja. Dok nas poziva na suradnju, zna da je naša narav krhka i ranjiva. Božanski poziv na rad uključuje i potrebu za odmorom. Kao što vidimo u Božjoj računici, "proporcionalni odnos između rada i odmora ugrađen je u ljudsku narav, i željen od samoga Boga"[9].

Ta je potreba na prvom mjestu s obzirom na našu tjelesnu

ograničenost. Ako bismo precijenili svoje tjelesne mogućnosti ili krivo razumjeli pravo značenje duha žrtve, mogli bismo oštetiti vlastito zdravlje, što nije Božja volja, a kao rezultat bi se mogla pojaviti ograničenost služenja Njemu.

Naravno, postoji trenutak kad Gospodin od nas zatraži više truda ili nas dovede u priliku koja zahtijeva više herojskog zalaganja, čak i kad je riječ o zdravlju, kako bismo vršili Njegovu volju. Don Alvaro, koji se digao iz bolesničke postelje s visokom temperaturom kako bi tražio sredstva dok se gradila Villa Tevere, najbolji je primjer bezuvjetne ljubavi.

Također, zbog istog razloga, kako bismo služili Bogu, imamo potrebu za odmorom, kao što je naš Otac istakao u bezbroj prilika: "***Mislim da je prikladno podsjetiti vas na potrebu odmora. Ako bolest dođe,***

prihvatit ćemo to radosno jer znamo da dolazi iz Božjih ruku, ali je nećemo izazvati svojom nepažnjom. Mi smo ljudi i trebamo obnavljati svoju snagu"[10].

Bila bi šteta da uza sve mogućnosti da se odmorimo, naša snaga bude oslabljena jer smo propustili iskoristiti te mogućnosti. Znajući da pripadamo Bogu, a ne sebi samima, imamo odgovornost paziti na svoje zdravlje kako bismo mogli prikazati slavu Božju.

Odmor je također duhovna potreba, "nešto sveto, zato što je to ljudski način povlačenja od, ponekad prekomjerno zahtjevnog kruga zemaljskih zadataka, da bi se obnovila svjesnost toga da je sve Božje djelo"[11].

Vrijeme provedeno izvan zahtjeva posla sa svim njegovim rokovima, ciljevima, rizicima i nesigurnostima

omogućuje mir potreban da bi se dobila šira perspektiva života.

Prepoznati kad se potrebno periodički odmaknuti od tih zahtjeva, ponekad traži čin prepuštanja našem Gospodinu. To nam također pomaže da vidimo naš posao iz prave perspektive, "uvjereni da su trijumfi ljudske vrste znak Božje veličine i procvat Njegova tajanstvenog dizajna"[12].

Radimo iz vjernosti, iz ljubavi, kako bi Bog mogao upotrijebiti naše samodarivanje kako On to želi, nikad ne pripisujući rezultate sebi: "**Tako niti je tko onaj koji sadi, niti onaj koji zalijeva, nego samo Bog koji daje da raste**"[13]. Odmor od našega uobičajenog posla pomaže nam da cijenimo nesrazmjer između našega osobnog doprinosa i plodova svetosti i apostolata koje donosi.

Ako smo objektivni, objektivnošću koja dolazi iz vjere i blizine našem

Gospodinu vidjet ćemo da je čak i napor koji ulažemo u naš posao dar od Boga koji nas podupire, vodi i ohrabruje. Profesionalni posao, bilo da se obavlja u laboratoriju, tvornici, radionici, polju ili kućanstvu, stožer je naše svetosti i okvir za našu egzistenciju. Ali on nikad ne bi smio sasvim zaokupiti druge aspekte našeg života koji su jednako važni.

"Ako nakon šest dana rada... ljudi traže vrijeme da se opuste i posvete više pažnje drugim aspektima svoga života, to se podudara s izvornom potrebom koja je u punom skladu s porukom Evanđelja"[14].

Vrijeme provedeno s obitelji i prijateljima, kako bismo unaprijedili osobnu formaciju i kulturu ili još mirnije razgovarali s našim Gospodinom, divne su prigode za traženje svetosti, gdje "dnevne brige i zadaci mogu naći svoju ispravnu perspektivu: materijalne stvari o

kojima se brinemo daju mjesta duhovnim vrijednostima; u trenutku susreta i razmjene iskustva pod manjim pritiskom vidimo prava lica ljudi s kojima živimo"[15].

Odmor odgovara potrebi da se bude budan, da se dovoljno uspori kako bi se ispravio naš smjer, te Bog stavio u središte i bio otkriven bližnjima oko nas. Radionice, šetnja s obitelji, vrijeme za molitvu, sastanke, povlačenja u osamu sve su to primjeri aktivnosti koje, svaka na svoj način, doprinose potrebi da se bude budan.

One također sadrže bitne elemente osmišljenog odmora: obnavljanje tjelesne i duhovne snage kroz promjenu aktivnosti (zato što odmarati se ne znači ljenčariti), što nam pomaže da po strani stavimo dnevne brige.

To je posebno bitno u krugovima u kojima pretjerano nadmetanje

motivirano traženjem uspjeha teži apsorbirati toliko vremena i energije da se teško nositi s drugim obvezama. Božji način djelovanja jest model za naš osobni posao. Ako se Bog "odmarao i okrijepio" sedmog dana, mi se također moramo odmoriti i osigurati da se oni oko nas, posebno oni u potrebi "okrijepe"[16].

"Nedjeljni odmor tako postaje 'proročanski', potvrđujući ne samo apsolutno prvenstvo Boga već i prvenstvo i dostojanstvo osobe, s poštivanjem zahtjeva društvenog i ekonomskog života, i na taj način, u određenom smislu, anticipira 'novo nebo' i 'novu zemlju' u kojima će oslobođenje od robovanja potrebama biti konačno i potpuno. Ukratko, dan Gospodnji postaje, u najistinitijem značenju, također dan čovjeka"[17].

Predznak uskrsnuća

U Kristu, s puninom objave, rad i odmor su oplemenjeni, umetnuti u

plan spasenja. Kao predznak uskrsnuća odmor rasvjetljuje klonulost od posla i otkriva ga kao sjedinjenje s križem Kristovim.

"Otac moj neprestano radi '(Iv 5:17) ... On radi kreativnom snagom živeći u postojanju svijeta koji naziva, u postojanju ni iz čega i on radi spasiteljskom snagom u srcima onih koje je od početka namijenio za 'odmor' (Heb 4:1.9-16) u jedinstvu sa sobom u svojoj "kući Očevoj" (Iv 14:2)"[18].

Kao što su Kristov križ i uskrsnuće nerazdvojno sjedinjeni, iako se događaju jedan za drugim, u vremenu, tako bi također rad i odmor trebali tvoriti živo jedinstvo u vlastitom životu. Stoga, iznad bilo kakva vremenskog događaja ili promjene zanimanja dok se odmaramo od posla, odmaramo se u našem Gospodinu, te nalazimo odmor u našem božanskom očinstvu.

Ta nova perspektiva smješta odmor zajedno s radom kao sinovskom zadaćom, čak i ako odmor ne oslobađa napora i umora. Međutim, ono što je eliminirano jest umor koji proizlazi iz radnog ponosa i samoafirmacije ili isključivo ljudskih motiva. Bog ne želi tu vrstu umora: **"bilo bi uzalud ustajati rano i ići kasno na počinak jedući kruh mučnog rada"**[19].

"Odmaražite se, moja djeco, u svom božanskom očinstvu. Bog je Otac, pun nježnosti i beskrajne ljubavi. Pozvati ga: 'Oče' često i reći mu, kad ste sami s njim, da ga ljubite, da ga uvelike ljubite, da osjećate ponos i snagu što ste njegova djeca"[20].

Snaga Božje djece nas u poslu vodi s više žrtve i odricanja, obuhvaćajući dnevni križ snagom Duha Svetoga, kako bi se vjerno ispunila Božja volja. To nam omogućuje "da radimo

bez odmora", jer umor od posla postaje otkupljenje. To je vrijedno truda i plaća svu našu energiju u radu, ali ne samo kao materijalnu nagradu koju možemo očekivati nego zato što smo donijeli svijet Kristu.

Kada smo radili s tim ciljem, iskusili smo nadnaravnu nagradu mira i radosti: **"Vrlo dobro, slugo dobri i vjerni; u malom si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti. Uđi u radost gospodara svoga"**[21]. A naš rad donosi apostolski plod: **"Vrlo dobro, slugo dobri! U najmanjem si bio vjeran, vladaj nad deset gradova"**[22].

Dakle, rad "se ne može sastojati u pukom vježbanju ljudske snage u vanjskom djelovanju. On mora ostaviti prostora da bi se čovjek pripremio, postajući sve više i više ono što je u volji Božjoj, za 'odmor' koji je Bog rezervirao za svoje sluge i prijatelje"[23].

U preobraženju nam je rečeno da je **šest dana nakon** što je najavio svoju muku i smrt "**Isus uzeo sa sobom Petra, Jakova i Ivana, brata njegova, te ih je doveo do visoke planine. I preobrazi se pred njima**"[24]. Sveti Toma, komentirajući taj prijelaz, povezuje sedmi dan kada se Bog odmarao od svoga djela stvaranja sa sedmim danom (**šest dana nakon objavljivanja**) kad se naš Gospodin objavio i upozorio ih na svoje slavno uskrsnuće, kako bi povećali svoju znamenitost, a ne podmirili zemaljske ciljeve[25]. Tri učenika obuzeta kontemplacijom slave na koju su bili pozvani, izražavaju radost odmora u Gospodinu i s Gospodinom: "**Gospodine, dobro nam je ovdje biti. Ako želiš, napraviti ću ovdje tri sjenice**"[26], Petar uzvikuje, predviđajući radost i mir neba.

Ovaj trenutak još ne traje vječno. Ipak, svjetlost i mir Tabora bit će izvor snage na putu koji prolazi križem i vodi do uskrsnuća. I mi bismo pronašli odmor u našoj sinovskoj napuštenosti, mir i spokoj znajući da iza umora, teškoće i brige koju život ovdje na zemlji donosi, imamo vječnog i svemoćnog Oca koji nas zagovara.

Rad s vizijom vječnosti sprečava brige i beskorisne strahove, a svaki zadatak ispunjava želja da se definitivno vidi lice Kristovo. Blagoslovljeni odmor, i posebno nedjelja. Ona je paradigma kršćanskog odmora i slavljenja Gospodinova uskrsnuća i pomaže nam da otkrijemo smisao vječnosti i obnovimo naše nade.

"Nedjelja simbolizira jedini dan koji će slijediti današnje vrijeme, dan bez kraja koji neće znati ni ujutro ni navečer, u neraspadljivosti dobi

nikad neće ostarjeti; nedjelja je besprekidan pokazatelj života bez kraja koji obnavlja nad-u kršćana i potiče ih na njihovu putu"[27].

Posvećivanje odmora i opuštanja

Prvi su kršćani živjeli svoju vjeru u poganskom i hedonističkom okruženju. Od početka su shvatili da je slijediti Krista nespojivo s oblicima odmora ili opuštanja koji kvare i onečovječuju ljude. Sveti Augustin, odnoseći se na taj oblik zabave, rekao je u propovijedi: "Odbij ići, uspostavi kontrolu nad požudama svog srca i budi jak i postojan"[28].

Ne bismo se trebali iznenaditi zbog toga što danas opet vidimo, u «neopoganskom» okruženju oko nas, napadne izričaje te duhovnog bijede. "Stoga, između oblika kulture i zabave koje društvo nudi, vjernik treba izabrati one koji su najviše u skladu sa životom u poslušnosti Evandjelju"[29].

Ne radi se o zatvaranju samih sebe u hermetički zatvoreno okružje. Svaki od nas, s inicijativom i odvažnošću, i iskrenom ljubavi prema dušama, treba nastojati prenijeti kršćansko značenje i radost odmora društvu oko nas. Kao što nas je don Alvaro podsjetio, svaki od nas je pozvan promicati "kršćanski ton u društvenom životu, u zabavi, u načinu kako provoditi slobodno vrijeme"[30].

Isus, Marija i Josip pokazuju nam da obiteljski život može imati vrijeme za odmor i slavljenje: **"Njegovi su roditelji svake godine o blagdanu Pashe išli u Jeruzalem"**[31]. Obitelj, duhovni prostor, škola je za učenje kako se odmarati misleći na druge. Zato je važno dobro planirati praznike, provesti slobodno vrijeme s djecom, da bi ih se bolje upoznalo, razgovaralo s njima, igralo se ... Trebamo naučiti kako učiniti obiteljski život ugodnim, a ne

izabrati lakši put ostavljajući manju djecu pred televizorom ili da pretražuju Internet.

Danas je važnije nego ikad izabrati zanimljiv program na televiziji i gledati ga s djecom, da ih se poduči umjerenosti u korištenju računala, da ga nauče koristiti prije svega kao radni alat i uvijek s posebnim ciljem.

Evandjelje svetog Luke nam tako pokazuje kako je dječak Isus, potaknut Duhom Svetim, iskoristio putovanje u Jeruzalem o blagdanu Pashe da bi donio svjetlo onima oko sebe: **"Svi koji ga slušahu bijahu zaneseni razumnošću i odgovorima njegovim"**[32].

Potreba za odmorom nije prekid u našim apostolskim naporima. Nasuprot, otvara nove mogućnosti, nove prilike da produbimo naše prijateljstvo i da upoznamo ljude i okruženje u koje možemo donijeti Kristovo svjetlo. Drugi vatikanski

koncil ohrabrio je sve kršćane da poduzmu izazovni napor "da nadahnu izraze kulture i grupne aktivnosti našeg vremena ljudskim i kršćanskim duhom"[33].

Crkva treba ljude s laičkim mentalitetom da pomognu provesti taj oblik nove evangelizacije.

"Prije je potrebno opet unijeti kršćanski duh u pučke svečanosti i običaje. U svakom slučaju, treba izbjeći mogućnost da budu primitivne i poganske. Moli Gospodina da se nađe ljudi za taj hitan posao koji se može nazvati «apostolat zabave»"[34].

[1] Juan Pablo II, Litt. enc. *Laborem exercens*, 14-IX-1981, n. 25.

[2] *Ibid.* [3] Gn 2, 1-3.

[4] Cfr. *Catecismo de la Iglesia Católica*, n. 307.

[5] Juan Pablo II, Litt. apost. *Dies Domini*, 31-V-1998, n. 65.

[6] *A solas con Dios*, n. 29.

[7] Cfr. *Catecismo de la Iglesia Católica*, n. 2566.

[8] *Amigos de Dios*, n.14.

[9] Juan Pablo II, Litt. apost. *Dies Domini*, 31-V-1998, n. 65.

[10] De nuestro Padre, *Carta 15-X-1948*, n. 14.

[11] Juan Pablo II, Litt. apost. *Dies Domini*, 31-V-1998, n. 65.

[12] Juan Pablo II, Litt. enc. *Laborem exercens*, 14-IX-1981, n. 25.

[13] *1 Cor* 3, 7.

[14] Juan Pablo II, Litt. apost. *Dies Domini*, 31-V-1998, n. 67.

[15] *Ibid.* [16] Cfr. *Catecismo de la Iglesia Católica*, n. 2172.

[17] Juan Pablo II, Litt. apost. *Dies Domini*, 31-V-1998, n. 68.

[18] Juan Pablo II, Litt. enc. *Laborem exercens*, 14-IX-1981, n. 25.

[19] *Sal* 127 [126], 2.

[20] *A solas con Dios*, n. 221.

[21] *Mt* 25, 21 y 23.

[22] *Lc* 19, 17.

[23] Juan Pablo II, Litt. enc. *Laborem exercens*, 14-IX-1981, n. 25.

[24] *Mt* 17, 1-4.

[25] Cfr. Santo Tomás, *In Matth. Ev.*, XVII, 1.

[26] *Mt* 17, 4.

[27] Cfr. Juan Pablo II, Litt. apost. *Dies Domini*, 31-V-1998, n. 26.

[28] Sv. Augustin, Sermo 88, 17.

[29] Ivan Pavao II., Apostolsko pismo, Dies Domini (31. svibnja 1998), 68.

[30] Don Alvaro del Portillo, Obiteljska pisma (I), 386.

[31] Lk 2:41.

[32] Lk 2:47.

[33] Drugi vatikanski koncil, Pastoralna konstitucija Gaudium et spes, 61.

[34] Put, 975.

F. J. López Díaz – C. Ruiz
Montoya